

דגלי השבטים וסמלם

במדבר רבה פרשה ב סימן ז

סימנין היו לכל נשיא ונשיא, מפה וצבע. ועל כל מפה ומפה כצבע של אבנים טובות שהיו על לבו של אהרן.¹ מהם למדה המלכות להיות עושים מפה, וצבע לכל מפה ומפה. כל שבט ושבט - נשיא שלו צבע מפה שלו דומה לצבע של אבנו.

ראובן - אבנו אודם, ומפה שלו צבוע אדום ומצויר עליו דודאים.

שמעון - פטדה, ומפה שלו צבוע ירוק ומצויר עליו שכם.

לוי - ברקת, ומפה שלו צבוע שליש לבן ושליש שחור ושליש אדום ומצויר עליו אורים ותומים.

יהודה - נופך, וצבע מפה שלו דמותו כמין שמים ומצויר עליו אריה.

יששכר - ספיר, ומפה שלו צבוע שחור דומה לכחול ומצויר עליו שמש וירח, על שם: "ומבני יששכר יודעי בינה לעתים" (דברי הימים א יב לג).

זבולון - יהלום, וצבע מפה שלו לבנה ומצויר עליו ספינה, על שם: "זבולון לחוף ימים ישכון" (בראשית מט יג).

דן - לשם, וצבע מפה שלו דומה לספיר, ומצויר עליו נחש, על שם: "יהי דן נחש עלי דרך" (שם יז).

גד - שבו, וצבע מפה שלו לא לבן ולא שחור אלא מעורב שחור ולבן. ומצויר עליו מחנה, על שם: "גד גדוד יגודנו" (שם יט).

נפתלי - אחלמה, וצבע מפה שלו דומה ליינ צלול שאין אדמימותו עזה. ומצויר עליו אילה, על שם: "נפתלי אילה שלוחה" (שם כא).

אשר - תרשיש, וצבע מפה שלו דומה לאבן יקרה שמתקשטות בה הנשים, ומצויר עליה אילן זית, על שם: "מאשר שמנה לחמו" (שם כ).

יוסף - שוהם, וצבע מפה שלו שחור עד מאד, ומצוירה לשני נשיאים, אפרים ומנשה. מצרים, על שם שהיו תולדותם במצרים. ועל מפה של אפרים היה מצויר שור, על שם: "בכור שורו הדר לו ... והם רבבות אפרים" (דברים לג יז) - זה יהושע שהיה משבט אפרים. ועל מפה שבט מנשה היה מצויר ראם על שם: "וקרני ראם קרניו ... והם אלפי מנשה" (שם) - על שם גדעון בן יואש שהיה משבט מנשה.

בנימין - ישפה, וצבע מפה שלו דומה לכל הצבעים, לייב הצבעים, ומצויר עליו זאב, על שם: "בנימין זאב יטרף" (בראשית מט כז).

לכך נאמר "באותות" - שסימנים היו להם לכל נשיא ונשיא.

שבת שלום מחלקי המים

¹ הכוונה כאן לחושן, ככתוב בספר שמות פרק כח פסוקים טו-כא: "ועשית חושן משפט מעשה חשב ... ומלאת בו מלאת אבן ארבעה טורים אבן טור אדום פטדה וברקת הטור האחד: והטור השני נפך ספיר ויהלם: והטור השלישי לשם שבו ואחלמה: והטור הרביעי תרשיש ושהם ושפה משבצים זהב יהיו במלואתם: והאבנים תהיין על שמות בני ישראל שתים עשרה על שמותם פתוחי חותם איש על שמו תהיין לשני עשר שבט". על אבני החושן היו שמות השבטים והאבות. ראה שמות רבה לח ט. (שמות השבטים היו גם על כתפי אהרון, באפוד, בשתי אבנים בלבד, אך זה עניין אחר). כאן, היו דגלי השבטים כצבעי האבנים בחושן ועם סמל - אות (ואולי גם כיתוב, איננו יודעים).